

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นโลกที่มีการแข่งขันสูง นอกจากทรัพยากรมนุษย์ที่ปัจจัยหลักขับเคลื่อนให้องค์กรประสบความสำเร็จ ความรู้ก็มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้น ซึ่งการพองตัวของประสิทธิภาพและอยู่รอดในยุคนี้ ต้องอาศัยฐานความรู้ที่มั่นคง มีระบบและความต่อเนื่อง ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) มีบทบาทจนทำให้เกิดสังคมฐานความรู้ (Knowledge – based Society) ซึ่ง พรธิตา วิเชียรปัญญา (2547, หน้า 12) สรุปว่า สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ เป็นสังคมที่ได้กลายมาเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง การพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เพื่อการแข่งขัน และเสริมสร้างความเข้มแข็งจึงเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของกระบวนการพัฒนาประเทศ และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายว่าการจัดการความรู้มีความสำคัญกับงานทุกอย่างในองค์กร การจัดการความรู้ที่นำมาซึ่งงานที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดองค์กรโดยรวม สรุปว่า ยุคแรกๆของการพัฒนาศาสตร์ด้านการจัดการความรู้ มองว่าความรู้มาจากการจัดระบบ และตีความสารสนเทศ (information) ตามบริบท และสารสนเทศก็มาจากการประมวลผลข้อมูลความรู้จะไม่มีประโยชน์ ถ้าไม่นำไปสู่การกระทำ หรือการตัดสินใจ ในการจัดการสมัยใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุคแห่งสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge – based Society) มองความรู้ว่าทุนปัญญา การจัดการความรู้จึงเป็นกระบวนการใช้ทุนปัญญา นำไปสร้างคุณค่า และมูลค่าซึ่งอาจเป็นมูลค่าทางธุรกิจ หรือคุณค่าทางสังคมได้ (ดวงเดือน จันทร์เจริญ, 2548, หน้า 252)

กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายกรอบแนวคิดของโรงเรียนไอซีทีไว้ว่า “เป็นโรงเรียน ที่นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งในด้าน พัฒนาองค์ความรู้ กระบวนการจัดการศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างคนรุ่นใหม่ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือเสริม แสวงหาความรู้และพัฒนาองค์ความรู้

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งส่วนหนึ่งจะเป็น การสอนทางไกลผ่านระบบ เครือข่ายเทคโนโลยี ทั้งในเวลาและนอกเวลาการเรียนการสอน ทำให้ ระบบการเรียนรู้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ช่วยผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางด้านฐานะและ ความพร้อมมากขึ้น รวมทั้งมีศักยภาพต่างกันได้ ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ ตลอดเวลา และสามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมได้”

สื่อการเรียนการสอน นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งใน กระบวนการเรียนการสอน นอกเหนือจากตัวผู้สอน ผู้เรียน และเทคนิควิธีการต่างๆ บทบาทของสื่อการเรียนการสอน ก็คือ เป็นตัวกลาง หรือพาหนะ หรือเครื่องมือ หรือของ ทางที่ใช้นำเรื่องราว ข้อมูลความรู้หรือสิ่งบอกกล่าว (Information) ของผู้ส่งสารหรือผู้สอน ไปสู่ผู้รับหรือผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้หรือการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี สื่อการเรียนการสอนได้รับการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีด้านต่างๆ จากสื่อพื้นฐานซึ่งเป็น ภาษาพูดหรือเขียน ถึงปัจจุบัน สื่อมีหลายประเภท หลายรูปแบบ ให้ผู้สอนได้พิจารณา เลือกใช้ตามความเหมาะสมของสื่อแต่ละประเภท ที่มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะตัว ของมันเอง สื่อการเรียนการสอนที่ถือว่าทันสมัยมากในปัจจุบัน ก็คือ สื่อประเภทซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ ซึ่งการพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับเทคโนโลยีทางด้าน คอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) หรือสื่อประสมที่เรียกว่า มัลติมีเดีย (Multi Media) เป็นต้น

ประเทศไทยมีสภาพเช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ ที่ต้องเผชิญกับ สภาพการเปลี่ยนแปลงและความจำเป็นต้องเร่งการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงจะ สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ในสังคมที่เป็นโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการ เปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเน้นไปที่ภาครัฐเป็นอันดับ แรก เพราะภาครัฐเป็นหน่วยบริการสาธารณะหลักของประเทศ และเป็นส่วนสำคัญในการ สนับสนุนผลักดันการเปลี่ยนแปลงของภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อให้มีแรง ขับเคลื่อน การจัดการความรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงได้กำหนดไว้ใน มาตรา แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ไว้ว่าสวนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผล

ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและเหมาะสมต่อสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริการราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกานี้

เทคโนโลยีและสารสนเทศนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นมากต่อกระบวนการพัฒนา การศึกษา เนื่องจากเทคโนโลยีการศึกษาในปัจจุบันเอื้อต่อการจัดการศึกษาทุกระบบ การวางแผน การศึกษาและคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ทางการศึกษา (Education Computer) ซึ่งขณะนี้คอมพิวเตอร์ ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ ในวงการศึกษากันอย่างแพร่หลาย ทั้งรูปการสอนและการบริหาร การเรียนการสอน

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษา จะช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไป อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่ดูแล การจัดการศึกษาของชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้กำหนดแผนแม่บทเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2550 - 2554 ไว้คือ สร้างความร่วมมือและส่งเสริมการพัฒนาและการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E - Contents) เพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เร่งรัดการใช้โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication Technology : ICT) เพื่อการเรียนรู้ตามความต้องการและความจำเป็น อย่างมีประสิทธิภาพ เร่งรัดการใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการบริหารจัดการและการให้บริการทางการศึกษา (E - Management Infrastructure) มุ่งพัฒนา ประสิทธิภาพระบบการบริหารงานภาครัฐ (Back Office) สู่การเป็นสำนักงานอัตโนมัติ (E - Office) ให้บริการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E - Service) ผลิตและพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระดับมืออาชีพ (E - Professional) และพัฒนาสมรรถนะพื้นฐาน ทรัพยากรบุคคล เพื่อสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสังคมแห่งการเรียนรู้!(E - Society & Learning Society)

ในการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ยุคสู่ไทยแลนด์ 4.0 นั้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญมาก ปัจจัยที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพคือสื่อการสอน โดยเฉพาะ

เทคโนโลยีทางการศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมของสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนรูปไป โดยคำนึงถึงการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ละโรงเรียนจึงมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้และพัฒนาสื่อการสอนอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น ดังคำกล่าวที่ว่า “เทคโนโลยีก้าวไกลโอบยู่ทั่วโลก” ส่งผลให้โลกทัศน์ของเด็กไทยเปิดกว้างขึ้นในปัจจุบันซึ่งต้องมีความรู้ความชำนาญในทักษะดังกล่าว และต้องเข้าใจการใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับทางเทคโนโลยีทางการศึกษาในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนยังต้องการมากกว่าความรู้ในวิชาหลัก ที่จะใช้ในในปัจจุบัน นั่นคือทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหา ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการกับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการใช้เครื่องมือในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยสภาพแวดล้อมปัจจุบัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาในด้านต่างๆ คือ ครูผู้สอน หลักสูตร โรงเรียน และเทคโนโลยีทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 212 โรงเรียน ให้บริการทางการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบุ่งคล้า อำเภอเซกา อำเภอพรเจริญ อำเภอโซ่พิสัย อำเภอปากคาด อำเภอศรีวิไล อำเภอบึงโขงหลง และอำเภอเมือง ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานทุกภาคส่วน ร่วมจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน เน้น คุณธรรมนำความรู้ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาประวัติศาสตร์ อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น ก้าวนำเทคโนโลยี และบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล โดยมีกลยุทธ์เน้นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เร่งรัดพัฒนาความพร้อมในด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาในสังกัดเพื่อการ เรียนรู้และการบริหารจัดการ แต่ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ยังไม่พัฒนาไปตามเป้าประสงค์ที่จะส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการอย่างทั่วถึง ซึ่งอาจเกิดจากปัญหา หลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสถานที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2560, หน้า 56 – 57)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารให้ได้ข้อมูล ที่สามารถนำไปกำหนดแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตรงตามความต้องการการพัฒนาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์

4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน แตกต่างกัน

3. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์

4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน แตกต่างกัน

4. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์

4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. ทำให้ได้ทราบสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในการนำไปประกอบกระบวนการจัดการศึกษาอย่างมีระบบเพื่อช่วยให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ผลการวิจัยเป็นสารสนเทศพื้นฐานสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนส่งเสริมปัจจัยในการบริหารโรงเรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ให้เกิดประสิทธิผลโรงเรียนในการจัดการศึกษาต่อไป
4. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการนำปัจจัยทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัด

การศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬและ
จังหวัดอื่น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทาง
การศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการใช้
เทคโนโลยีทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาตามขอบข่ายการบริหาร
สถานศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักนโยบายและ
แผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 49 – 104) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 1,534 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 180
คน และครูผู้สอน จำนวน 1,354 คน จากทั้งหมด 162 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
ปีการศึกษา 2560 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และ
มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด,
2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 308 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน
86 คน และครูผู้สอน จำนวน 222 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi –

Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 49 – 50) โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1.2.1 น้อยกว่า 10 ปี

3.1.2.2 10 – 20 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 20 ปี

3.1.3 ขนาดโรงเรียน

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

3.2.1.1 ด้านวิชาการ

3.2.1.2 ด้านงบประมาณ

3.2.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

3.2.1.4 ด้านการบริหารทั่วไป

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 49 – 104) 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทาง พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีสำหรับใช้ในการจัดการสารสนเทศ รวมถึงการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์และอุปกรณ์ร่วมในการทำงาน เพื่อประมวลข้อมูลจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สืบค้นข้อมูล นำเสนอข้อมูล รวมถึงการใช้เครือข่ายและเทคโนโลยีรูปแบบต่างๆ ในการสื่อสารความเร็วสูง เพื่อรับส่งข้อมูลด้วยความสะดวกรวดเร็ว

2. เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยทางคอมพิวเตอร์และเครือข่ายโทรคมนาคมที่เชื่อมต่อกัน มาประยุกต์ใช้โดยผ่านกระบวนการประมวล หรือจัดทำให้อยู่ในรูปแบบที่มีความหมาย และสะดวก เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารด้านการศึกษา

3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง การใช้ทรัพยากรในโรงเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา และการเรียนการสอน ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านวิชาการ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มาช่วยในการวางแผนงานวิชาการ การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน เช่น การรวบรวมข้อมูลประวัติและความประพฤตินักเรียน การจัดทำใบงานด้วยคอมพิวเตอร์ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน งานวัดผลประเมินผลและการพิมพ์รายงานต่างๆ การเก็บข้อมูลผลการเรียนและผลสัมฤทธิ์งานทะเบียนนักเรียน งานประกันคุณภาพการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และมีการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนการสอน

3.2 ด้านงบประมาณ หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำแผนงบประมาณ ช่วยในการเบิกจ่ายงบประมาณ เช่น การบันทึกข้อมูลการเบิกจ่ายด้วยคอมพิวเตอร์ การรายงานทางการเงินและงบประมาณ ใช้ในงานบริหารจัดการการพัสดุ ครุภัณฑ์ ใช้ในการจัดหาพัสดุ ช่วยในการอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ช่วย

ในการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ใช้ในการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ การจัดทำบัญชีการเงินและหลักฐานทางการเงินโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำและเก็บข้อมูล และการใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์เอกสารเกี่ยวกับงบประมาณ

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการวางแผนอัตรากำลัง ช่วยในการจัดทำทะเบียนประวัติครูและบุคลากรการศึกษา ช่วยในการจัดทำบัญชีเงินเดือนครูและบุคลากรการศึกษา ช่วยในการบริหารงานบุคคล ช่วยในการจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ ช่วยในการจัดทำการลาทุกประเภท ช่วยในการวางแผนอัตรากำลัง ช่วยในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ช่วยในการดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ช่วยในการจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และครูพัฒนาตนเองในการหาความรู้ และอบรมรวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต

3.4 ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การวิเคราะห์และวางระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนเป็นระบบ เหมาะสมและสมบูรณ์ มีการวางแผนป้องกันภัยให้เหมาะสมที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระหว่างสถานศึกษาในสังกัดเดียวกัน เครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความทันสมัยและเพียงพอ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอ มีการให้ความรู้และพัฒนาบุคลากรในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตในงานรับส่งหนังสือราชการ ใช้ในการบริหารงานด้านสาธารณูปโภค เพื่อดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ การวางแผนงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีการประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวม จัดทำ กฏระเบียบ ขอบปฏิบัติเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน และการส่งเสริม อำนวยความสะดวกในการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการงานกิจการนักเรียน

4. สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง สภาพที่ปรากฏในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านวัสดุ ด้านเครื่องมือ และด้านบุคลากร ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

5. ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง อุปสรรคและข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านวัสดุ ด้านเครื่องมือ และด้านบุคลากร ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

6. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาราชการแทนตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปึงกาฬ ปีการศึกษา 2560

6.2 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปึงกาฬ ปีการศึกษา 2560

7. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ช่วงเวลาการปฏิบัติงานที่อยู่ในช่วงผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจนถึงเวลาปัจจุบัน แบ่งเป็น

7.1 น้อยกว่า 10 ปี หมายถึง ช่วงเวลาการปฏิบัติงานที่อยู่ในช่วงผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจนถึงเวลาปัจจุบัน ของผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอน ที่น้อยกว่า 10 ปี

7.2 10 - 20 ปี หมายถึง ช่วงเวลาการปฏิบัติงานที่อยู่ในช่วงผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจนถึงเวลาปัจจุบัน ของผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอน ตั้งแต่ 10 - 20 ปี

7.3 มากกว่า 20 ปี หมายถึง ช่วงเวลาการปฏิบัติงานที่อยู่ในช่วงผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจนถึงเวลาปัจจุบัน ของผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนที่มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป

8. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของโรงเรียนโดยจำแนกตามจำนวนนักเรียน โดยโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปึงกาฬ แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

- 8.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 – 120 คน
- 8.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 – 499 คน
- 8.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป

9. แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี หมายถึง แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 โดยผู้วิจัยหาแนวทางพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอวิธีการหรือแนวทางในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์